

Розробка концепції рекреаційного благоустрою території східної частини парку «Нивки»

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2024.5.2.-2/8>

Гайдай С.В., Шинкарьов М.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
niksinkarev91@gmail.com

Анотація. Основною метою статті є розробка концепції благоустрою парку «Нивки» у місті Києві. Об'єктом дослідження є східна частина парку «Нивки». В статті проаналізовано ландшафтні умови та існуючу інфраструктуру щодо необхідності проведення заходів рекреаційного благоустрою. На основі проведеного аналізу рекомендовано заходи догляду та оздоровлення щодо рослинного покриву. Було запропоновано заходи щодо благоустрою дорожньої мережі та освітлення, а саме реконструкції та створення доріг, пішохідних та велосипедних доріжок, магістрального освітлення, локального та архітектурного підсвічування. Також рекомендується створення зони барбекю, дитячого та спортивного майданчиків, реконструкція футбольного поля, що забезпечить можливості для рекреації відвідувачів парку різного віку та різноманітних інтересів. Для об'єктів, що потребують створення або реконструкції розроблені відповідні картосхеми.

Ключові слова: рекреація, благоустрій території, парк «Нивки», рекреаційні ресурси.

Development of a concept for the recreational improvement of the territory of the eastern part of «Nivky» park

Haidai S., Shynkarov M.

Taras Shevchenko National University, Kyiv, Ukraine
niksinkarev91@gmail.com

Abstract. The main purpose of the article is to develop a concept for the improvement of the Nivky Park in the city of Kyiv. The object of the study is the eastern part of the Nivky Park. The article analyzes the landscape conditions and existing infrastructure regarding the need for recreational improvement measures. Based on the analysis, care and improvement measures for the vegetation cover are recommended. Measures for the improvement of the road network and lighting were proposed, namely the reconstruction and creation of roads, pedestrian and bicycle paths, main lighting, local and architectural lighting. It is also recommended to create a barbecue area, children's and sports grounds, and reconstruct a football field, which will provide opportunities for recreation for park visitors of different ages and interests. Appropriate maps have been developed for objects that require creation or reconstruction.

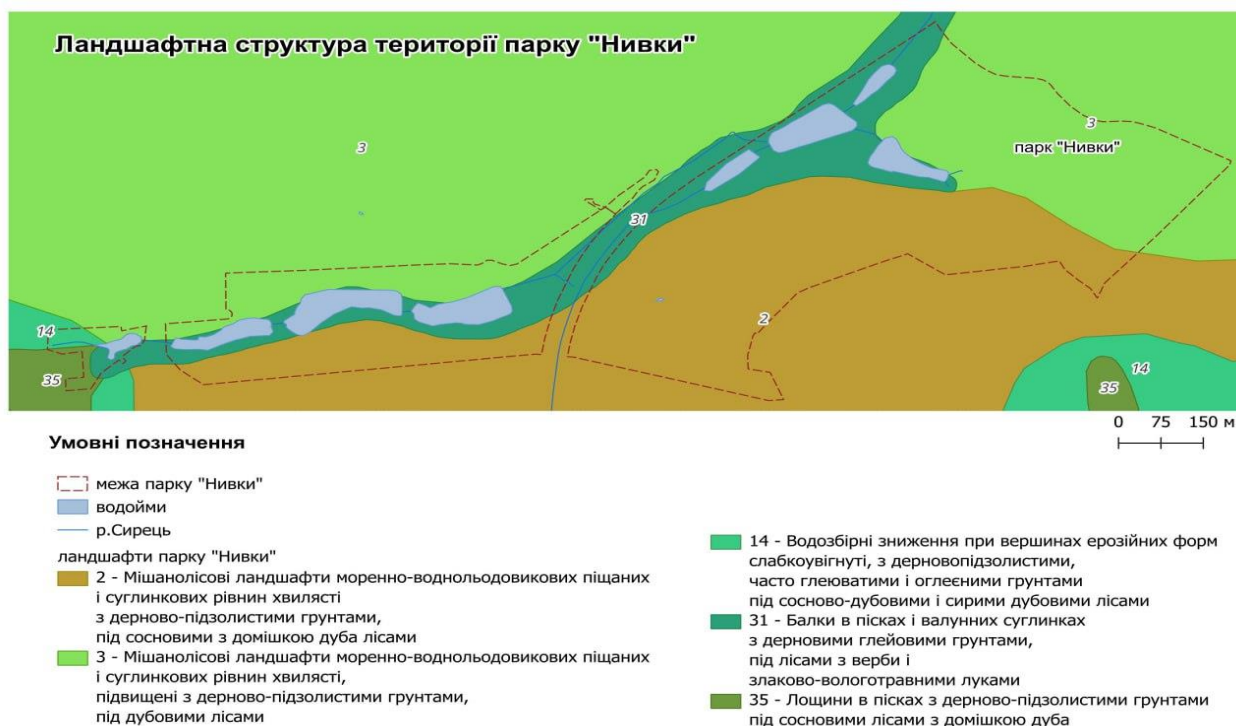
Keywords: recreation, landscaping, Nivky Park, recreational resources.

Вступ. Парк «Нивки» - це один з найбільших парків Шевченківського району міста Києва з загальною площею понад 60 га. Парк складається з двох частин – східної та західної, які умовно розділяє залізничне полотно і річка Сирець. Якщо в західній частині відбувався благоустрій й, відповідно, вона має кращі умови для рекреантів, то східна частина не зазнавала глобальних змін ще з радянських часів і потребує реконструкції та оновлення рекреаційного простору. Створення концепції рекреаційного благоустрою території східної частини парку «Нивки» є важливим кроком у розвитку міської інфраструктури та підвищенні якості життя мешканців Києва (Парки Києва, 2024).

Ця стаття розглядає основні етапи та принципи розробки концепції рекреаційного благоустрою, акцентуючи увагу на збереженні природного середовища, створенні умов для активного та пасивного відпочинку. Увага приділяється також аналізу існуючих умов та потенціалу території, що дозволяє визначити найоптимальніші напрямки розвитку та підходи до благоустрою. Завданням цього дослідження є розробка комплексної та реалістичної концепції, яка буде враховувати інтереси різних груп населення, сприятиме підвищенню екологічної привабливості території, а також забезпечить сталий розвиток парку «Нивки». У статті представлено результати аналізу та пропозиції щодо конкретних заходів, спрямованих на досягнення цих цілей.

Матеріали і методи досліджень. Для написання статті був застосований аналіз літературних джерел, а також проведені натурні обстеження рослинного покриву та рекреаційної інфраструктури парку «Нивки».

Результати та їх аналіз. До більшовицької революції східна частина парку називалась «Васильчиківська дача» і належала генерал-губернатору Іларіону Васильчикову. Після смерті Іларіона його вдова передала території заснованому нею Свято-Троїцькому монастирю на Звіринці й аж до 1917 року вони належали монастирю, допоки не були націоналізовані. З 1930-х років парк був перетворений на спецдачу партійного керівництва й огорожений парканом. Лише в 1962 році території парку були передані місту й стали відкриті для відвідування, а сам парк був перейменований на «Парк імені XXII з'їзду КПРС». Постановою Держкомприроди УРСР № 22 від 26.07.1972 року парк отримав статус пам'ятника садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення й був перейменований на «Парк Нивки» (Парк Нивки, 2024; Парки-пам'ятки, 2024). Парк «Нивки» розміщується на Правобережжі й має типову для Придніпровської височини пересічену місцевість з перепадами висот близько 40 метрів. Для більшої половини території східної частини парку притаманні мішанолісові ландшафти моренно-воднольодовикових піщаних і суглинкових рівнин хвилясті з дерново-підзолистими ґрунтами, під сосновими з домішкою дуба лісами (рис. 1) (Давидчук В.С., 2021; Клименко Ю. О., 2021)

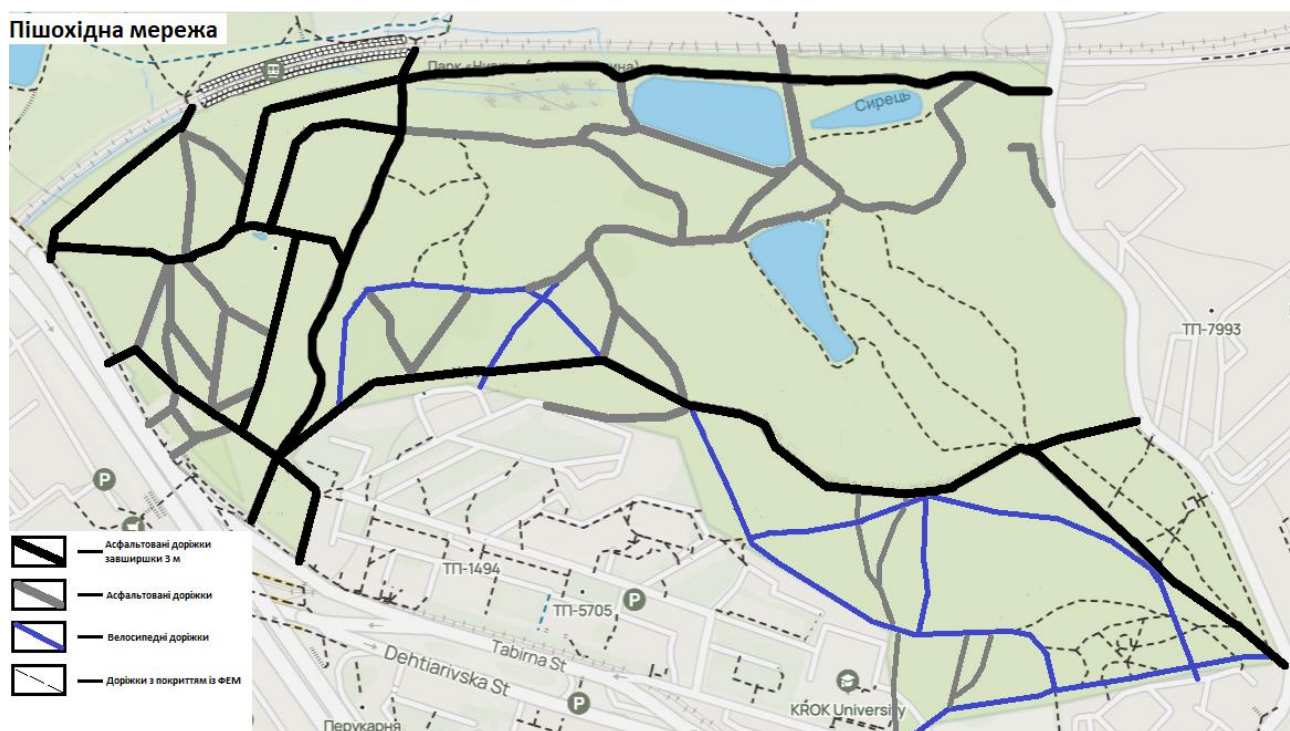
Рис. 1. Ландшафтна структура території парку «Нивки» [створено авторами на основі 4]

Територією парку протікає річка Сирець, яка нині є струмком, що тече по колектору. Вдоль річки наявні ставки, площею 0,8 га, 0,55 га та 0,15 га й характерними ландшафтами в

даній місцевості є балки в пісках і валунних суглинках з дерновими глейовими ґрунтами, під лісами з верби і злаково-вологотравними луками (Давидчук В.С., 2021).

Флористичною основою виступають природньо типові види: дуб звичайний, липа серцелиста, клени гостролистий і цукристий, граб звичайний. Окрім типових представників рослинного світу в східній частині наявне різноманіття інтродукованих видів таких, як: сосна звичайна, модрина європейська, ялина звичайна, горіхи чорний та грецький, бархат амурський, явір, тис ягідний, карія серцеподібна, церцис канадський (Клименко Ю. О., 2021).

В цілому рослинний покрив достатньо різноманітний, відповідає едафічним умовам і потребує лише заходів догляду та оздоровлення. Наявність великої кількості рекреаційних ресурсів та значної площі території вимагає розробки ефективного плану реконструкції парку задля створення комфортного рекреаційного середовища. Саме для цього було проаналізовано наявний стан інфраструктури й виявлено значну кількість проблем. Масштабної реконструкції парк не зазнавав дуже довго й через це дорожня мережа занедбана й потребує реставрації. Нами була розроблена нова схема дорожньої мережі (рис. 2) на основі існуючої. Для більшої частини доріжок буде використовуватись асфальтоване покриття, адже територія дуже велика й цей варіант розглядається як швидкий та бюджетний. Окремо запропонована система доріг завширшки 3 м для комфортного заїзду транспорту й вивезення сміття, з чим зараз наявні проблеми.

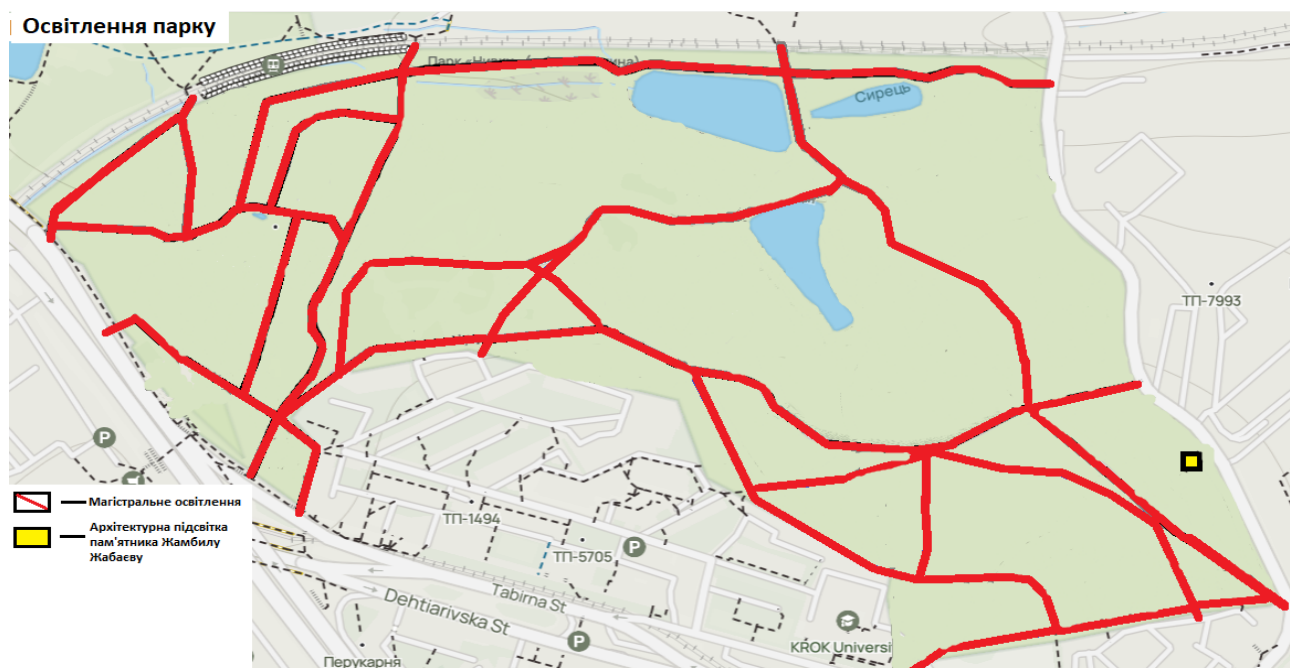
Рис. 2. Схема рекомендованої дорожньої мережі східної частини парку «Нивки» [створено авторами на основі відкритих даних OSM та натурних спостережень]

Проблема засміченості парку, безперечно, не тільки у відсутності належної дорожньої мережі для його вивозу, а й у не достатній кількості смітєвих урн, тому дуже важливим етапом є встановлення необхідних паркових меблів. Уздовж основних шляхів і рекреаційних локацій потрібно розташувати лавки і смітєві урни на відстані 30-40 метрів, на перехрестях шляхів і на місцях входу в парк установити навігаційні стенди, які виконуватимуть роль інформування відвідувачів парку про їх конкретне місце перебування прямо зараз на картосхемі та вказуватимуть напрямки руху до інших рекреаційних зон парку. Окрім навігаційних стендів доцільним буде розміщення інформаційних стендів, на яких відвідувачі

зможуть дізнатися цікаві факти про рослинний світ, що представлений у парку пам'ятці садово-паркового мистецтва.

Важливою складовою благоустрою є освітлення території парку, що гарантує комфортне та безпечне відвідування його території в будь-яку пору доби. Зараз стан освітленості східної частини міг би бути значно ліпше. Освітити таку велику територію доволі складна задача, тому перш за все потрібно провести магістральне освітлення в найбільш прохідних місцях і рекреаційних зонах.

Прикладом може слугувати запропонована схема освітлення парку (рис. 3).

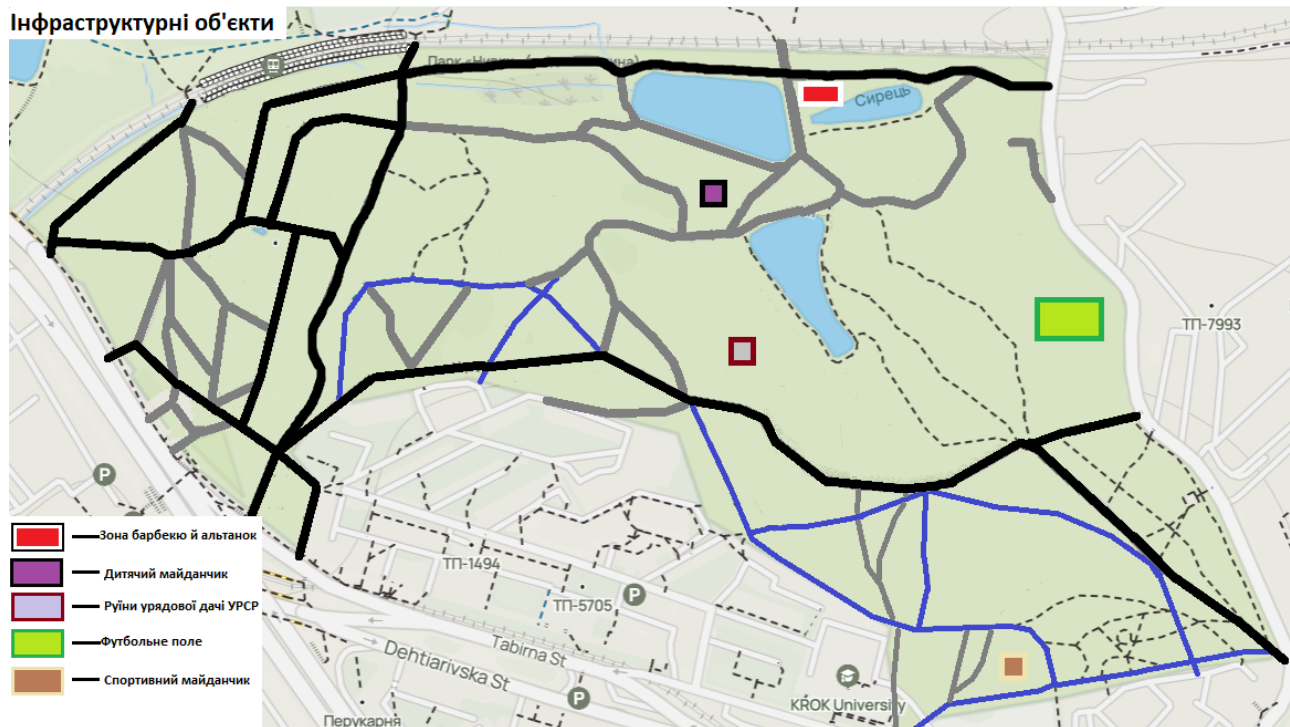

Рис. 3. Схема рекомендованого освітлення східної частини парку «Нивки» [створено авторами на основі відкритих даних OSM та натурних спостережень]

Окрім забезпечення території парку базовими речами, варто звернути увагу й на створення іншої рекреаційної інфраструктури, як для активного так і для пасивного відпочинку. На картосхемі нижче будуть зображені місця де ми вважаємо доцільним розмістити такі рекреаційні зони (рис. 4).

Зона барбекю та альтанок буде розміщуватись біля одного зі ставків. Однією з головних причин даного розміщення є забезпечення безпеки – рівна поверхня зі швидким доступом до води. Альтанки пропонується виготовити із міцних та екологічно чистих матеріалів, таких як дерево або метал. Вони повинні бути обладнані зручними столами та лавками, а також мати часткові закриття для захисту від вітру та дощу. Стаціонарні грилі в барбекю-зонах мають бути зручними для користування і безпечними, з системами утилізації попелу та золи.

Важливо забезпечити робочі поверхні для підготовки їжі та доступ до води для миття посуду. Для комфорту відвідувачів потрібно передбачити належне освітлення зони, щоб забезпечити безпечне перебування у вечірній час. Встановлення смітєвих контейнерів для роздільного збору сміття та засобів пожежогасіння є необхідними заходами для підтримки чистоти і безпеки. Інформаційні таблички з правилами безпеки допоможуть відвідувачам орієнтуватися в зоні та дотримуватися порядку. Також у даній зоні необхідно встановити, що значно підвищить комфорт відвідувачів.

Рис. 4. Схема розміщення рекреаційних інфраструктурних об'єктів в східній частині парку «Нивки» [створено авторами на основі відкритих даних OSM та натурних спостережень]

Для футбольного поля була обрана ділянка, яка вже використовується з даними цілями, але інфраструктурне забезпечення там у жахливому стані, тому для побудови нового та якісного не потрібно буде вирубувати дерева чи проводити значні вирівнювальні роботи. Після проведення вирівнювання та дренажу, наступним кроком є встановлення спеціального покриття. Це може бути натуральна трава, яка потребує регулярного догляду, або синтетичне покриття, що має свої переваги у довговічності та простоті обслуговування. Далі необхідно розмітити поле відповідно до стандартів для міні-футболу - 40 метрів у довжину та 20 метрів у ширину. Після цього необхідно встановити ворота, які відповідають офіційним стандартам, і надійно закріпити їх. Для підвищення комфорту гравців та глядачів слід облаштувати лавки або трибуни для сидіння, які можуть бути розміщені вздовж бокових ліній поля. Також важливо передбачити зону для запасних гравців і тренерів з навісом для захисту від негоди. Освітлення поля є критично важливим, особливо якщо воно буде використовуватись у вечірній час. Варто встановити потужні ліхтарі вздовж бокових ліній, які забезпечать рівномірне освітлення всієї площі поля. Для забезпечення безпеки відвідувачів та учасників гри необхідно встановити огорожу навколо поля, яка захистить від випадкових виходів м'яча за межі ігрової зони. Додатково можна передбачити місця для зберігання спортивного інвентарю.

Окрему увагу варто звернути на руїни урядової дачі УРСР, адже дана будівля псує естетичний вид парку своїм виглядом. У залежності від фінансових можливостей даний об'єкт знести, або ж реставрувати й використовувати приміщення для розміщення адміністрації парку чи в господарських цілях. Оскільки відвідувачами парку є люди різних вікових груп, вважаємо за доцільне обладнати на території ігровий та спортивний майданчик. Ігровий майданчик у парку повинен стати безпечним і затишним місцем для дітей різного віку, де вони зможуть активно гратися і розвивати свої навички. Він включатиме низькі та безпечні гірки, які підходять навіть для наймолодших відвідувачів, з м'яким гумовим покриттям для безпеки при падінні. На майданчику буде пісочниця, щоб діти могли будувати замки та гратися разом, розвиваючи креативність та комунікативні навички. Для розвитку моторики і координації рухів побудувати мотузкові лазалки і невеликі гойдалки. Окрім цього, варто облаштувати зону

для відпочинку з лавками і навісом, де батьки можуть зручно спостерігати за дітьми. Всю територію майданчику варто обмежити парканом, що забезпечить додаткову безпеку і передбачить раптовий вихід дітей за межі ігрової зони.

План облаштування спортивного майданчика в парку включає встановлення сучасних тренажерів, таких як турніки, бруси та тренажери для преса, які підходять для користувачів різного рівня фізичної підготовки. Поряд із тренажерами варто передбачити зону для розминки з м'яким покриттям для безпеки. Передбачено облаштування невеликої смуги перешкод із різноманітними елементами для розвитку сили, витривалості та координації. На майданчику також будуть кілька лавок і столиків для відпочинку після тренування, а вся його територія буде огорожена невисоким парканом. Спортивний майданчик гармонійно впишеться у природне оточення парку, зберігаючи зелені насадження недоторканими.

Висновки. Проаналізувавши поточний стан території та врахувавши потенціал парку, розроблено концепцію рекреаційного благоустрою, яка включає відновлення дорожньої мережі, встановлення сучасного освітлення, забезпечення зручної навігації та розміщення паркових меблів. Особлива увага приділяється створенню зон для барбекю та альтанок, покращенню спортивних майданчиків та зон для активного відпочинку дітей, що задовольнятиме потреби всіх відвідувачів парку. Втілення плану благоустрою східної частини парку "Нивки" стане важливим кроком у розвитку міської інфраструктури та підвищенні якості життя місцевих. Реконструкція та модернізація рекреаційного простору сприятиме збереженню природного середовища та створенню умов для активного і пасивного відпочинку мешканців різного віку.

References

Парки Києва. URL: <http://surl.li/hqivzc>

Парк Нивки. URL: <https://go2.kiev.ua/uk/park-nivki/>

Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва. URL: <https://pzf.land.kiev.ua/pzf8-14.html>

Давидчук, В.С., Зарудна, Р.Ф., Міхелі, С.В., Істоміна, Г.П., Сорокіна, Л.Ю. Збірка географічних карт з описом «Київська область. Ландшафтна карта» (у цифровому форматі, базові масштаби 1:100 000, 1:200 000, 1:400 000) («Ландшафтна карта Київської області»). Свідectво про реєстрацію авторського права на твір № 104563. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності». Дата реєстрації 14.05.2021. 2021. Авторське право і суміжні права. Офіц. бюл. 65, 50-51. URL: <https://ukrpatent.org/uk/articles/bulletin-copyright>.

Нивки / Ю. О. Клименко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – URL: <https://esu.com.ua/article-72058>.